21E BIJLAGE

CENTRAAL MUSEUM

VERSLAG VAN DE GEMEENTE UTRECHT OVER 1951

Directie. Aan de directrice Jkvr. Dr C. H. de Jonge werd wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd op 1 April eervol ontslag verleend. Zij was tien jaar als directrice (benoeming 24 October 1940, ambtsaanvaarding 2 Januari 1941), daarvoor reeds 24 jaar, eerst als assistente, daarna als conservatrice aan het museum verbonden. Op Woensdagavond 21 Maart is zij in de tentoonstellingshal van het museum door staf en personeel gehuldigd. Ook het bestuur van het Aartsbisschoppelijk Museum en dat van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap was hierbij vertegenwoordigd, resp. door Mgr A. Rientjes, en Dr (thans Prof.) J. H. Jongkees. Op Zaterdagochtend 31 Maart vond in de Lodewijk XVI-kamer van het museum de officiële afscheidsreceptie plaats, die door verschillende raadsleden en tal van vooraanstaande personen uit de Utrechtse samenleving werd bezocht. In zijn toespraak heeft de Burgemeester gereleveerd, dat het geschenk van het gemeentebestuur (een fraaie lampekap) reeds in een bijeenkomst van het college van Burgemeester en Wethouders aan Jkvr. de Jonge was overhandigd. Personeel.

De conservator, J. P. W. Philipsen, litt. drs heeft tijdens de vacature het directoraat waargenomen. In deze periode is het museum op Maandag 16 April des namiddags gesloten geweest, terwille van een uitstapje naar 's Rijksmuseum in Amsterdam, door Jkvr. de Jonge aangeboden aan staf en personeel in dank voor het door deze haar aangeboden huldeblijk (een eersteklas retourbiljet Rome), voor welke tocht het G.E.B.R.U. een autobus ter beschikking had gesteld.

De in de raadsvergadering van 17 Mei nieuwbenoemde directrice, Dr M. Elisabeth Houtzager, werd op Vrijdag 1 Juni door de burgemeester in de Barokstijlkamer geïnstalleerd, in aanwezigheid van de Museumcommissie en van staf en personeel van het Centraal Museum en van het Aartsbisschoppelijk Museum. Mej. Houtzager dankte de burgemeester met een enkel woord voor het in haar gestelde vertrouwen.

1

Aan
Heren Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

Ambtenaren. De assistenten mej. M. A. A. H. van Es en E. R. Meijer, litt. drs werden met ingang van 1 Januari 1951 benoemd tot assistente-, resp. assistent-conservator, de klerk mej. J. de Groot met ingang van dezelfde datum tot adjunct-commies, terwijl de heer Meijer op 1 October in tijdelijke dienst kwam. Voor de als portier werkzame schrijver M. H. C. Snijder, wiens arbeidsovereenkomst op 3 Maart, 3 Juni en 3 September telkens met drie maanden was verlengd, is aanstelling in tijdelijke dienst ingaande 3 December voorgesteld; in 1951 werd in deze nog geen beslissing genomen.

Van 22 tot 30 Juni was de assistent-conservator voor een bezoek aan de „Mostra del Caravaggio" te Milaan met studieverlof afwezig.

Werklieden. De arbeidsovereenkomst van de suppoost N. A. Brouwer is opnieuw met ingang van 1 Augustus met een jaar verlengd, die van de suppoost J. van der Meer op 1 April met ½ jaar, daarna op 1 October tot 15 December; voor hem is vervolgens aanstelling in tijdelijke dienst aangevraagd, waarop in 1951 nog geen bericht is ontvangen. De suppoost A. Gomersbach kwam de 18de Augustus in tijdelijke dienst. De arbeidsovereenkomsten der hulpsuppoosten voor Zaterdagmiddag en Zon- en feestdagen H. Verwey, T. van Loveren en J. H. Stoopendaal zijn met een jaar verlengd, ingaande resp. 11 October, 22 Juni en 25 December. Van M. L. Vos is evenzo de arbeidsovereenkomst voor de Zon- en feestdagen op 1 Januari met een jaar verlengd. De arbeidsovereenkomst van Th. W. J. Welling is op 18 December met een jaar verlengd, echter alleen voor de Zon- en feestdagen. De dienst der werkster mej. H. A. Valkenburg-Vermunnicht is, tijdens haar ziekte, van 4 December 1950 tot 27 Februari 1951 waargenomen door de wed. W. Dekker-van Straalen, terwijl mej. A. Haars-Esseling de dienst van mej. Dekker zolang heeft overgenomen tot 4 Maart, toen zij de dienst heeft verlaten.

Gebouwen.

De staat van het museumgebouw werd door de dienst der gemeentewerken nagezien en, waar nodig, verbeterd. Gedurende Januari heeft

deze dienst op de costuumafdeling een vitrine verbouwd, ten einde de uitstalruimte aan de groei der costuumverzameling aan te passen. In Augustus is de binnenplaats tussen de tentoonstellingszaal, de tweede voormalige cavaleriestal achter het hoofdgebouw, de Nicolaïkerk en de conciergewoning eveneens verbeterd door opruiming van de bouwvallige loods, en van andere onaesthetische resten uit de tijd, toen de stallen nog als zodanig in gebruik waren. Vervolgens is gedurende dezelfde maand vanwege het G.E.B.R.U. het poppenhuis in de Barok-stijlkamer van een nieuwe verlichting voorzien, volgens advies van de Franse brandweerdeskundige André Noblecourt (zie het jaarverslag 1950), wat aanleiding heeft gegeven tot een grote schoonmaak- en reparatiebeurt van het unieke stuk, waarbij allerlei verrassende kleine details aan het licht zijn gekomen, die zelfs aan directie en staf van het museum onbekend waren, o.a. een opschrift achter op een tegeltje in het voorhuis, volgens hetwelk *Gerardus Josephus Warmerskerken* in 1810 en opnieuw in 1820, het poppenhuis heeft hersteld en weer ingericht. Evenzo zijn op 24 Augustus proeven genomen voor een betere verlichting der benedenverdieping, en zijn einde September-begin October ter versterking van de verlichting der historische afdeling (zie eveneens het jaarverslag 1950), de verlichtingsornamenten der moderne afdeling daarheen verplaatst, en op hun oude plaats door ballons met sterker lampen vervangen. Naar evenwel is gebleken, voldoet de verlichting der kunstwerken voor bezichtiging bij avond nog steeds in het geheel niet. In December heeft dezelfde dienst op de directiekamer de veel te zwakke lamp boven de grote tafel vervangen door een neonbuizenverlichting en de lekke gasradiator door een gaskachel, terwijl de afvoer der uitlaatgassen hiervan naar buiten, sedert lang hinderlijk onvoldoende, eveneens enigszins is veranderd. Als een afdoende verbetering kan dit nog steeds niet worden beschouwd. Tevens heeft het G.E.B. R.U., met het oog op betere verwarming der dienstvertrekken met behulp van hetzij omvangrijker, hetzij aanvullende P.E.G.U.S.-radiatoren, in dezelfde

maand opmetingen laten verrichten. Einde November-begin December is in de tentoonstellingshal een luik aangebracht in de zoldering tegenover de hoofdingang, ter doorlating van meubelen en kunstvoorwerpen, die totnutoe met gevaar en tijdverlies buitenom moesten worden getakeld. Voor het takelen van omvangrijke stukken is dit luik echter nog te klein gebleken. De op genoemde punten nog vereiste verbeteringen zijn voorgenomen voor 1952.

Brandblusmiddelen.

Alle brandblusmiddelen werden geregeld nagezien. Van de brandweer is naar aanleiding van haar eerste inspectie van dit jaar een rapport, gedateerd 27 Februari, binnengekomen, betreffende mogelijke beveiliging der vlieringverdieping tegen brand. Hiervoor wordt in dit rapport aanbevolen, de glasruiten in de bovenlichten der onder de vliering liggende ruimten van costuum- en historische afdeling te vervangen door draadglas, daar dit bij brand niet onmiddellijk springt, zoals gewoon glas, waar door de dan ontstaande tocht de verspreiding der vlammen ten zeerste wordt bevorderd. Het rapport acht deze vervanging van urgenter belang dan de maatregelen verleden jaar door de heer Noblecourt aanbevolen, die al het houtwerk op de vliering zou willen zien gesausd met een gipsmengsel, en de onbeschermde deuropeningen aldaar willen zien afgesloten door een lichte plaatijzeren schuif, resp. ter vertraging van het doorbrandingsproces en ter voorkoming van tocht. In deze vervanging der bedoelde glasruiten door draadglas is dit jaar nog niet kunnen worden voorzien. Enige brandslangen, een annihilator en twee schuimblusapparaten zijn geperst, resp. gedroogd en hersteld. Tevens is in December van de brandweer bericht ontvangen, dat van enige blusapparaten de inhalatoren dienen te worden vernieuwd, en enkele snelblussers verzegeld. Ook deze verbeteringen blijven nog voor 1952 voorbehouden.

Materiële toestand der verzamelingen.

De toestand der verzamelingen is bevredigend. Het eigen personeel, met name de suppoosten-meubelmaker, -schilder en -stoffeerder, heb-

ben opnieuw de geregeld terugkerende herstellingen verricht aan gebruiksmeubilair en schilderijlijsten, en nieuwe lijsten vervaardigd, alsook, mede in verband met de acht dit jaar gehouden tentoonstellingen, een aantal prentenrekken, voetstukken, etaleerblokken in vitrines, omstanden om radiatoren der verwarming enz., hetzij vervaardigd, hetzij opnieuw overtrokken.

De restaurateur der schilderijen in het museum, de heer H. Schuuring, heeft bij schilderijencat. 1933 nr 371, C. Netscher, „Manspor-tret", 1656, loszittende blazen en verfdelen ondergespoten en vastgezet, en verder nog enkele kleinere herstellingen aan schilderijen van het museum ter plaatse verricht. Voorts is Inv. 10217a, Zwart sealskin damesbontjasje afgezet met bruin bont, 1890, door de ontsmettingsdienst der Gemeente van mot gezuiverd, en Hist. Cat. 1928 nr 1729, Nieuwjaarsprent der twee boden van Prins Willem I, gekleurde houtsnede, 1584, van vochtkringen gereinigd in het Maritiem Museum „Prins Hendrik" te Rotterdam.

Inv. 8430, Maquette van de Stadsschouwburg aan het Lucasbolwerk, ontwerp Ir W. M. Dudok, 1938, hout en bordpapier, dat voor de dienst der gemeentewerken destijds in het Catharijneconvent, Lange Nieuwstraat, was opgeslagen, is wegens ruimtegebrek van het Centraal Museum naar deze dienst teruggekeerd.

Werkzaamheden.

Ook ditmaal is weer veel tijd van de directrice, en eveneens van enige ambtenaren, gemoeid geweest met voorbereiding en inrichting der acht in 1951 gehouden tentoonstellingen, die ook voor de vakman-suppoosten veel werk hebben medegebracht.

De „Kersttentoonstelling van oude prenten en tekeningen uit de Utrechtse School, 1600—1800", geopend 20 December 1950, is 31 Januari 1951 gesloten, waarna in de tentoonstellingshal nog de volgende 7 exposities zijn gehouden:

1. Van 10 Februari tot 12 Maart: „Reisindrukken van Nederlandse schilders te gast in Frankrijk". Deze reizende tentoonstelling, waar-

van Utrecht de primeur had, is tot stand gekomen door het initiatief van de heer J. P. Nagelhout, arts te Holten, met medewerking van het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van de Nederlandse Reisvereniging en van de Touring-club de France. Een keuze uit schilderijen en grafisch werk van een 50-tal Nederlandse schilders, die tot hun eventuele inspiratie, tegen het afstaan van een hunner werken in Franse hôtels gastvrijheid hebben genoten, werd hier getoond. De tentoonstelling droeg het karakter van een verkoopsexpositie. De opening is geschied door Mr J. F. M. J. Jansen, referendaris van het departement. Verder hebben bij deze plechtigheid achtereenvolgens het woord gevoerd: de burgemeester Jhr Mr C. J. A. de Ranitz; de heren Olivier Manet, conseiller de l'ambassade de France; Fred. Robida, directeur-generaal der Touring-club de France; Dr R. de Waard, algemeen voorzitter der Nederlandse Reisvereniging; en de schilder Jos. H. Gosschalk uit Wassenaar, die de heer Nagelhout namens de betrokken Nederlandse kunstenaars dankte onder aanbieding van een tekening als geschenk.

2. Van 10 Mei tot 3 Juni: „Britse en Nederlandse vrouwen exposeren schilderijen, beeldhouwwerk, grafiek en ceramiek", een serietentoonstelling, eveneens een reizende expositie, waarvan Utrecht de primeur had, en die was ingericht door een comité uit de Nationale Vrouwenraad van Nederland (waarin de directrice Jkvr. De Jonge zitting heeft als internationaal comitélid voor kunst), en die was bedoeld als tegenbeleefdheid voor het initiatief der Women's International Art Club van 1949, Nederlandse kunstenaressen uit te nodigen tot deelneming aan een dergelijke tentoonstelling in een reeks Engelse steden. Het initiatief voor deze Nederlandse tegenpraestatie is uitgegaan van de culturele attaché voor Nederland te Londen, Dr Jane de Iongh. De Nederlandse regering heeft financiële medewerking verleend. De kern der Nederlandse inzending vormde het werk van Charley Toorop en dat van de „Amsterdamse Joffers", hier door Coba Ritsema, mevr. Jo Bauer-Stumpf en Coba Surie op haar best

gerepresenteerd. De opening dezer uitwisselingstentoonstelling te Utrecht, die het karakter van een verkoopsexpositie droeg is door mevr. H. G. van Anrooy-de Kempenaer, voorzitster van de Nationale Vrouwenraad van Nederland, tevens lid van het comité van aanbeveling, geschied. Het woord voerden hier de burgemeester van Utrecht en Mrs Beryl Sinclair, presidente der Women's International Art Club, welke laatste was vergezeld door de vice-presidente, Miss Margaret Geddes. De Engelse ambassadeur was vertegenwoordigd door zijn echtgenote, Lady Nichols.

3. Van 16 Juni tot 18 Juli: „Poppen en marionetten door Harry van Tussenbroek", ingericht door de kunstenaar. Op diens wens is een officiële openingsplechtigheid achterwege gebleven, en werd volstaan met een persconferentie. De tentoonstelling van dit uitzonderlijke werk, met het hoogst originele knekelballet als pièce de résistance, heeft zich in een buitengewoon grote belangstelling mogen verheugen, en onder de totnutoe in het museum gehouden eenmansexposities, wat toeloop betreft, een record geslagen. Tijdens deze tentoonstelling is een ter gelegenheid van de expositie van de kunstenaar te Haarlem in 1950 door Polygoon opgenomen film van zijn werk in de Utrechtse bioscoop „Filmac" op het Vredenburg vertoond.

4. Van 27 Juli tot 19 Augustus: „Schilders ter zee", georganiseerd door de Koninklijke Marine op initiatief van luitenant ter zee 1ste klasse H. J. van Noppen, hoofd der Marine-Voorlichtingsdienst, als poging om de zeeschildering te doen herleven, en biedende een keuze van 71 nummers uit zee- en havengezichten, zowel schilderijen als tekeningen, vervaardigd door acht kunstenaars, die op de schepen der marine gedurende 1950 hebben mogen medevaren. Ook deze tentoonstelling was een verkoopsexpositie, doch geen werken zijn verkocht. Vice-admiraal b.d. J. W. Termytelen heeft de tentoonstelling geopend, na te zijn ingeleid door de directrice mej. Houtzager.

5. Van 25 Augustus tot 23 September: „Eretentoonstelling van kunstnaaldwerken, schilderijen en tekeningen door Jkvr. Ima van

Eysinga", ter gelegenheid van de 70ste verjaardag der kunstenaresse, wier fijngevoelig werk, vooral het aan Japanse kunst herinnerend naaldwerk, de welverdiende aandacht heeft getrokken van een talrijk publiek. Onder de vele uit particulier bezit voor deze tentoonstelling in bruikleen afgestane fraaie borduurwerken moeten allereerst worden vermeld een tableau, voorstellende een bloesemtak, en een haardscherm met het wapen van het huis Oranje-Nassau, welke H.M. de Koningin zo bereidwillig is geweest ter beschikking te stellen. Geopend werd deze tentoonstelling door de broeder der jubilaresse, Prof. Jhr Mr W. J. M. van Eysinga, nadat de directrice beiden en de overige aanwezigen het welkomstwoord had toegesproken.

6. Van 27 October tot 25 November: „Poppen uit de Lappenmand", een tentoonstelling als resultaat van een prijsvraag voor het vervaardigen van poppen door de Utrechtse schooljeugd. Deze prijsvraag was voortgevloeid uit de tentoonstelling van poppen en marionetten door Harry van Tussenbroek. Hoewel het voor de hand lag, dat deze poppen van kinderen en grotendeels ongeoefende jonge mensen wel op een enigszins ander artistiek peil zouden staan dan van een gerijpt kunstenaar kan worden verwacht, was het resultaat verrassend. Opvallend was, dat de jongens en meisjes die aan deze oproep in groten getale gevolg hadden gegeven, voor zoverre zij aan de invloed van Harry van Tussenbroek niet zijn ontkomen, zich hebben bepaald tot de liefelijk-sprookjesachtige of ook wel humoristische kanten van diens werk. Het soms bizarre en sinistere van Van Tussenbroek's opvatting heeft tot de jeugd blijkbaar niet sterk gesproken. Er waren bij dit met zoveel animo vervaardigd knutselwerk alleraardigste stukken, en enkele kwamen ver boven de middelmaat uit. De jury, bestaande uit wethouder H. van der Vlist, de heer J. Jongenelen, leraar in tekenen en kunstgeschiedenis aan het Bonifacius-Lyceum alhier, en de directrice Dr Houtzager, heeft een aantal prijzen, waaronder een met lof der jury, kunnen toekennen, die door de heer Van der Vlist aan de gelukkigen zijn uitgereikt in aansluiting bij de door hem verrichte

opening op Zaterdagmiddag 27 October, waar de directrice het inleidend woord heeft gesproken. De tentoonstelling is van 19 Januari tot 2 Maart 1952 ook nog gehouden te Rotterdam in het gebouw der vereniging „Het Reizend Museum voor Ouders en Opvoeders". Op 22 October heeft Polygoon gedurende de inrichting der expositie een film ervan opgenomen, die in het filmjournaal het gehele land door is vertoond in de week van 26—31 October.

7. Ten slotte is 14 December de tentoonstelling „Kunstenaars en Kerstmis" van schilderijen, miniaturen en beeldhouwwerken uit eigen bezit van het Centraal en van het Aartsbisschoppelijk Museum geopend (14 December 1951 tot 4 Februari 1952), voor zoverre het op het Kerstgebeuren betrekking had en, over de beide verzamelingen verspreid als het was, vaak niet zo tot zijn recht kwam als hier. Deze collectie was aangevuld met de reeds vermaarde Kerstgroep van de beeldhouwer Charles Hammes uit Hees, welk omvangrijk diorama ook hier weer sterk de aandacht trok. De opening geschiedde door de directrice Dr Houtzager; tevens heeft de conservator van het Aartsbisschoppelijk Museum Dr D. P. R. A. Bouvy het woord gevoerd.

De directrice Dr Houtzager en steeds enige leden van de staf hebben het ook zeer volhandig gehad met de tijdrovende voorbereiding van de in de zomer van 1952 in het museum te houden tentoonstelling „Caravaggio en de Nederlanden" ter gelegenheid van het dan te Amsterdam plaatsvindend XVIIde internationaal kunsthistorisch congres. Hiertoe is de directrice van 8 tot 15 Juli naar Milaan gereisd voor het bezoeken van de „Mostra del Caravaggio" en voor besprekingen met de directie van de Brera.

Met het gemeentebestuur is overeengekomen, dat Jkvr. De Jonge de 2de druk van de schilderijencatalogus na de directiewisseling nog zal voltooien, welke druk tegen 1 April 1952 kan worden tegemoetgezien, doch eerst nog de samenvattende revisie behoeft van het vele voorbereidende werk, de laatste jaren hiervoor verricht door de conservator en assistent-conservator.

De staf van ambtenaren heeft de jaarlijks terugkerende werkzaamheden met ijver en nauwkeurigheid verricht, zoals het bijhouden der kaartsystemen, het samenstellen van het jaarverslag 1950 en van de lijsten voor de verzekering der nieuwe aanwinsten over het afgelopen jaar, de administratie der bibliotheek, het maken en registreren der fotografische opnamen enz., waarbij dan nog komen de historische en kunsthistorische nasporingen, voor de herdruk van de schilderijencatalogus en anderszins zowel als voor de talloze vragen van buitenaf, een niet gering aantal rondleidingen enz.

De steeds dringender noodzaak te komen tot uitbreiding der beschikbare museumruimte, en de bij de Gemeente gerezen plannen voor het totstandkomen van een zowel voor kunsthistorici als voor het breder publiek overzichtelijker „geheel" van het museum, te weten een eventuele vermenging der verzamelingen van Centraal en Aartsbisschoppelijk Museum met die van Provinciaal Utrechts Genootschap en Oud-Katholiek Museum, hebben herhaaldelijk in de Museumcommissie een punt van bespreking uitgemaakt, en zijn wat eerstgenoemde kwestie betreft in een eerste stadium van verwezenlijking getreden. De afdeling Moderne Kunst zal nl. worden ondergebracht in het door Dr F. H. Fentener van Vlissingen aan de Gemeente geschonken huis Maliebaan 42, hetgeen een uitkomst betekent uit het ruimtegebrek, zodat de vrijkomende zalen op de eerste verdieping van het museum in de Agnietenstraat de directie, althans voorlopig, meer armslag zullen geven voor het onderbrengen der zeer toegenomen collecties oudere kunst. Wegens de door Dr Fentener van Vlissingen voorbehouden tijdelijke beschikking over een deel van het pand voor privédoeleinden, is de aldus voor het museum verkregen uitbreiding voorshands te beperkt van omvang. De verbouwing en inrichting van het pand Maliebaan 42 is voor het begin van 1952 voorgenomen.

De Museumcommissie is in het afgelopen jaar bijeengekomen op 15 Januari, 1 Juni, 27 Augustus, 9 November en 14 December. Het

lid Dr F. H. Fentener van Vlissingen, dat sedert de opening van het museum in 1921 deel der commissie had uitgemaakt, is op 13 Januari afgetreden, en vervangen door Jhr Dr M. R. Radermacher Schorer. Evenzo is Ir S. van Ravesteyn, die lid was geweest sinds 23 November 1942, op 18 April als commissielid uitgetreden en opgevolgd door Dr G. ten Doesschate.

Onder de ontvangsten en bijeenkomsten verdient vermelding, dat H.K.H. prinses Beatrix driemaal, resp. op 6 September, 23 November en 21 December, met de onder leiding van mej. G. Buringh Boekhoudt staande klasse van het Baarns Lyceum, waarvan de prinses deel uitmaakt, het museum en de tentoonstellingen „Kunstnaaldwerken enz. door Jkvr. Ima van Eysinga", „Poppen uit de Lappenmand" en „Kunstenaars en Kerstmis" resp. heeft bezocht, zeer door het geziene geboeid bleek en de beide eerste malen door de conservator, de derde maal door de directrice mej. Houtzager is rondgeleid. Deze drie bezoeken droegen een volstrekt incognito karakter.

De enige lezing van „Ambtelijke Vorming", dit jaar in de tentoonstellingshal gehouden, vond plaats op 10 December, in de vorm van een causerie der directrice mej. Houtzager over het onderwerp: „Heeft de Gemeente een taak om de kunst dichter bij de mensen te brengen?"

Het gemeentebestuur heeft op 5 Januari de congressisten van het te Utrecht gehouden biologencongres in het Centraal Museum ontvangen, welke ontvangst is gevolgd door vier excursies van de bijna 300 deelnemers naar het museum.

Op 28 Februari is door de Gemeente in de stijlkamers van het museum een lunch aangeboden aan de Commissaris der Koningin, ter gelegenheid van diens officiële bezoek in het kader van zijn rondreis door de provincie Utrecht, bij welke lunch ook enige hoofdambtenaren hebben aangezeten.

Hierop zijn resp. op 21 en 31 Maart de onder *Directie* reeds vermelde afscheidsavond met staf en personeel van het museum en de afscheidsreceptie voor het gemeentepersoneel gevolgd, beide naar aan-

leiding van het aftreden van Jkvr. De Jonge als directrice, evenals op 16 April haar uitstapje met staf en personeel naar 's-Rijksmuseum.

Op 3 Juli had des avonds in het Centraal Museum een ontvangst plaats door het gemeentebestuur ter gelegenheid van het lustrum van de Universiteit, en mede ter ere van de vertegenwoordigers der Royal Insurance Company te Liverpool, met name de president Colonel A. Todd, en de directeuren Sir John Hobhouse en Mr Sturgeon; Sir John was vergezeld door Lady Hobhouse. In de namiddag waren in de Domkerk een drietal koperen kaarsenkronen, uit de Dom afkomstig, doch in 1824 verkocht en ten slotte in het bezit der genoemde maatschappij gekomen, aan de Gemeente Utrecht overgedragen. Tijdens de ontvangst in het Centraal Museum bood het gemeentebestuur de Royal Insurance Company aan een gebeeldhouwde tweedeurs palissander kast, 17de eeuw, Cat. 1904 nr 400[7]×, uit het museum.

Van 26 tot 30 November was de directrice, te zamen met de burgemeester en de chef van diens kabinet, Jhr Mr J. A. de Jonge, de gast der Royal Insurance Company en van de gemeente en de universiteit Liverpool. Dit tegenbezoek viel samen met de installatie van de nieuwe chancellor dezer laatste instelling, Lord Salisbury, welke plechtigheid door de Utrechtse gasten is bijgewoond en gevolgd werd door een banket ten stadhuize. De directrice heeft deze reis naar Liverpool nog gebruikt voor het voeren van besprekingen te Londen, in verband met voor de a.s. zomertentoonstelling „Caravaggio en de Nederlanden" eventueel te lenen kunstwerken en is op 5 December te Utrecht teruggekeerd.

Aan uitvoeringen en voorstellingen, die nog in de tentoonstellingshal hebben plaats gevonden, zijn te vermelden:

Op 6 Februari heeft Rucky van Mill, onder auspiciën der Nederlandse Concertdirectie J. Beek, een pianorecital gegeven.

Op 27 Maart is het kwartet „Nos Jungit Musica", bestaande uit Charles Havelaar, fluit; Wouter Tump, 1ste viool; Jan Kras, altviool; en Jan Willems, cello, met kamermuziek opgetreden.

Op 12 April heeft een tweede kamermuziekconcert plaats gevonden, ditmaal onder auspiciën der Nederlandse Kunstorganisatie „Stichting Duinrell", en waaraan medewerkten Dirk Alma, fluit; Piet Nijland, viool; Corn. Preuyt, cello; en Hans Schouwman, piano.

Op 25 September heeft de toneelspeler Cruys Voorbergh een costuumshow gehouden, georganiseerd door de stichting „Vrienden van het Nederlands Costuummuseum, Kabinet van Mode en Smaak" te 's-Gravenhage, bij welke show voor een talrijk publiek een reeks historische costuums door een viertal personen werd gedragen. De show werd door de heer Cruys Voorbergh toegelicht en door de dames Lien Beyers en Paula Koning-Boeke, met 18de-eeuwse muziek, gespeeld op antieke violen, opgeluisterd. Prof. Dr Fr. W. S. van Thienen heeft namens het bestuur der stichting de spreker ingeleid, terwijl de dienst voor Schone Kunsten te 's-Gravenhage, in welks Museum Bredius het costuummuseum zal worden ondergebracht, was vertegenwoordigd door zijn directeur Mr L. J. F. Wijsenbeek en de administrateur P. Frequin.

Op 14 November hebben, onder leiding van de gemeentesecretaris van Utrecht Dr J. de Lange, een tiental van diens collega's uit andere gemeenten een bezoek aan het museum gebracht, waar de directrice Dr Houtzager hen op de tentoonstelling „Poppen uit de Lappenmand" heeft rondgeleid.

Op 3 December is door de Italiaanse pianiste Silvane Audoly een pianorecital gegeven, eveneens onder auspiciën der Nederlandse Concertdirectie J. Beek.

Op voorstel van de conservator van het Aartsbisschoppelijk Museum is op 7 December een filmavond gehouden voor de resp. staven van ambtenaren en besturen der drie museale instellingen, die in het museumcomplex zijn gehuisvest en het bestuur van het Oud-Katholiek Museum, te zamen met het door de burgemeester en wethouder J. G. Winkel vertegenwoordigd gemeentebestuur, enkele raadsleden en de leden der Museumcommissie. De bedoeling was, dat aan de ver-

toning van een drietal artistieke films, nl.: „Nederlandse Beeldhouwkunst tijdens de late Middeleeuwen", door Hans Sibbelee en Bert Haanstra voor een belangrijk deel opgenomen in Centraal en Aartsbisschoppelijk Museum, „Looking at Sculpture" van het Victoria and Albert Museum te Londen, en „Antoine Bourdelle", een bespreking in intieme kring der gezamenlijke museumproblemen zou worden verbonden. Hierbij zijn zowel de voordelen van als de bezwaren tegen een eventuele vermenging der drie, eventueel vier verzamelingen als boven vermeld, naar voren gebracht.

Bij raadsbesluit van 23 Augustus 1951, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 19 October 1951, nr 13 is de verordening op de heffing en invordering van gelden voor het bezoeken van het Centraal Museum gewijzigd. Van 1 December af wordt van bezoekers op Zaterdag- en Zondagmiddag, die tot dusverre kosteloos toegang hadden, voortaan ƒ 0,10 geheven en voor rondleidingen, die totnutoe steeds kosteloos waren, is thans verschuldigd: ƒ 1,— individueel, ƒ 0,50 per groep per persoon, ƒ 0,10 per persoon bij scholen van buiten de stad, terwijl scholen van binnen de stad ook nu kosteloos worden toegelaten. Voor tentoonstellingen is het tarief geworden: individueel eveneens ƒ 1,—, in groepsverband ƒ 0,50, en voor scholen ƒ 0,25 per persoon.

Aanwinsten en verliezen.

Ook dit jaar kan de directie met voldoening vaststellen, dat de verzamelingen van het museum weer op velerlei wijze zijn vermeerderd, ditmaal niet door legaten, doch wel door geschenken, overdragingen, aankopen en bruiklenen. Wel is, wat het eerste betreft, door mevr. J. Faure-Ittmann te Wapenveld bij notariële acte een legaat toegezegd, bestaande uit een omvangrijke verzameling costuums, meubelen, zilver en varia.

Onder de geschenken dienen afzonderlijk vermeld een talrijke collectie oude costuumstukken van Jkvr. J. M. E. van de Poll te Zeist en twee van geringer omvang resp. van J. Vinkenborg te Utrecht en van mevr. E. Schuurs te Vleuten, voorts het schilderij van B. J. Kerkhof,

„Vijvertje in de tuin van Heidepark 17 te Bilthoven", van de kunstenaar zelf aldaar.

Van de aankopen, dit jaar gedaan, is als zeer belangrijk te vermelden G. Honthorst's met medewerking der Vereniging Rembrandt te Amsterdam in de vorm van een geschenk en renteloos voorschot verworven schilderij „De koppelaarster", gesigneerd en gedateerd 1625, uit de voormalige collectie-Steengracht, waarmede deze meester voor het eerst ook met een voortreffelijk stuk uit zijn Caravaggistische periode is gerepresenteerd in het museum, dat tevoren alleen werk bezat uit zijn latere, meer decoratief-monumentale tijd. De aankoop van een vroeg portretje door J. Wttewael, voorstellende Steven de Witt, van het einde der 16de eeuw, waartoe reeds in 1948 in beginsel was besloten, heeft dit jaar zijn beslag gekregen. Van Honthorst is nog een goede tekening „De vier jaargetijden" in gewassen O.I. inkt aangekocht. Een andere belangrijke aankoop, eveneens met hulp der Vereniging Rembrandt mogelijk geworden, is een Paulus van Vianen toegeschreven, gedreven ronde zilveren plaquette, waarop Jacob en Rebecca aan de put zijn voorgesteld. De prentencollectie is vermeerderd met een 37-tal gegraveerde en gelithografeerde predikantenportretten, waaronder zich werk bevindt van en naar min of meer belangrijke Utrechtse meesters als St. van Lamsweerde (4 nrs), Cr. van de Passe de Oude (3 nrs), J. M. Quinkhard, J. G. Colasius, G. Hoet enz., de afdeling Kunstnijverheid met 5 zilveren lepels en 4 vorken, bijeenbehorend, grote Utrechtse keur, blijkens jaarletter V en onduidelijk meesterteken in 1755 of 1779 vervaardigd, de historische afdeling o.a. met enig naar verluid uit Utrecht afkomstig beeldhouwwerk, nl. een hardstenen en een zandstenen console, resp. met leeuwen- en Medusakop in hoogreliëf, en een kleine eikenhouten console met gevleugeld cherubijnenkopje. De afdeling Moderne Kunst is verrijkt door aankoop van een recent werk van mevr. E. Adriani-Hovy, het schilderijtje „Mandje met kersen", gesigneerd en gedateerd 1950. Voorts is aan kunstnijverheid nog een drietal gedreven zilveren 18de-

eeuwse kandelaars, Haagse keur, uit bruikleen van W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt, van deze door de Gemeente aangekocht met recht van wederinkoop. Tevens is het gehele bruikleen-van Sorgen tweemaal getaxeerd, resp. door het makelaarskantoor Beeuwkes te Amsterdam en door de firma A. Nijstad te Lochem, in verband met onderhandelingen door de bruikleengever met de Gemeente gevoerd over eventuele aankoop ervan door laatstgenoemde, in de vorm van een lijfrente voor de heer Van Sorgen.

Aan bruiklenen van meer dan gewoon belang kunnen afzonderlijk worden genoemd: een Tintoretto toegeschreven „Geboorte van Bacchus", einde 16de eeuw, alsmede een strandgezicht met visstilleven van de zeldzame Utrechtse meester Jan de Bont, gesigneerd en gedateerd 1643 [1]), van K. F. van Vloten te Zeist; Thérèse Schwartze's „Portret van mevr. H. A. de Bordes-van Walré", gesigneerd en gedateerd 1891, van mevr. S. van Walré de Bordes-Grothe te 's-Gravenhage; Charley Toorop's schilderij „Volkshuis", gesigneerd en gedateerd 1927, van Dr H. C. Jelgersma te Oegstgeest, dat echter vóór het einde van het jaar voor verkoop naar Amerika weer is teruggenomen; H. Chabot's „Biddende vrouw", 1943, van B. J. Kerkhof te Bilthoven. Tevens was de Nederlandse Vereniging van Wegenbouwers te 's-Gravenhage zo vriendelijk het door Jan Sluyters in 1950 geschilderde portret van de heer Kerkhof, hem in dat jaar aangeboden als voorzitter der genoemde vereniging, van 10 tot 25 Februari in het museum ten toon te stellen. Vervolgens een stilleven met boeken en porselein door mevr. Jo Bauer-Stumpf, 1950, van de kunstenaresse zelve te Amsterdam, waarmede opnieuw een der nog in de verzameling ontbrekende „Amsterdamse Joffers" haar intrede in het museum heeft gedaan. De Lodewijk XVI-stijlkamer werd verrijkt met een fraaie kristallen Empire-kaarsenkroon van omstr. 1810,

[1]) Beschreven door E. R. Meijer, litt. drs in het Utrechts Katholiek Dagblad en het Nieuw Utrechts Dagblad van 25 en van het Utrechts Nieuwsblad van 27 April.

bruikleen van Jhr L. Huydecoper van Nigtevecht alhier. Ten slotte heeft het in bruikleen verkrijgen van een goede Steinwayvleugel van mevr. G. J. J. van Zijst-Schmidt te Zeist, enerzijds het geven van concerten in de tentoonstellingshal vereenvoudigd; anderzijds is deze vleugel bij tentoonstellingen een lastig meubelstuk. (Voor de volledige lijst der aanwinsten zie men blz. 21 van dit verslag).

Verliezen.

Overgaande op de verliezen, dient allereerst te worden medegedeeld, dat het in het jaarverslag 1949 als zoekgeraakt vermelde schilderijtje Inv. 8161 van J. M. Neuhuys, „Interieur met dame bij een schoorsteen", 1880, is teruggevonden. Echter moet met leedwezen dit jaar opnieuw een tweetal voorwerpen als vermist, grondig en herhaald onderzoek ook van alle depots ten spijt, worden opgegeven, wat hetzij aan het opbergen in kisten van een deel der verzamelingen tijdens de oorlog, gevolgd door weder uitpakken na de bevrijding is te wijten, hetzij aan ontvreemding door bezoekers: Inv. 9912, Koperen kandelaar met druipbak, 15de/16de eeuw, (met 7 dergelijke kandelaars) bruikleen van de heer en mevr. J. M. Maas-Köhler te Someren, en Inv. 10139, Geschulpt Majolica bakje met groteskendecor in geel en blauw, 1ste helft 17de eeuw, bruikleen van het gemeentemuseum te 's-Gravenhage. In overleg met de bruikleengevers zijn deze schadeloos gesteld, in het eerste geval door aankoop à *f* 150,— en overdracht van een dergelijke kandelaar door bemiddeling van de makelaar H. Bekker Dzn alhier, in het tweede door uitkering van het verzekeringsbedrag van *f* 350,— door de firma J. C. Knegt te Amsterdam, bij wie dit bruikleen all risks was verzekerd. Verder valt hier nog als verlies te releveren de onder „Werkzaamheden" reeds vermelde, door de Gemeente aan de Royal Insurance Company te Liverpool geschonken gebeeldhouwde tweedeurs palissander kast, 17de eeuw, Cat. 1904 nr 400^{7x}.

Ook dit jaar zijn weer enige schilderijen, meubelen, zilver en varia door de eigenaars uit hun bruikleen aan het museum teruggenomen,

waarvan Charley Toorop's „Volkshuis" reeds boven werd vermeld. M. Campigli's „Le tre sorelle", 1931, dat tegelijk met zijn „Vrouwekop" van 1938 voor verkoop door de eigenaar Mr W. G. F. Jongejan te 's-Gravenhage zou worden teruggenomen, is door de assistente-conservator mej. M. A. A. H. van Es aangekocht en als bruikleen van laatstgenoemde in het museum gebleven. Voorts zijn aan schilderijen nog teruggevraagd uit bruikleen van J. W. Verkerk te Bennekom, door zijn weduwe mevr. J. G. P. Verkerk-Metzelaar te Rotterdam een Fragonard toegeschreven „Zeus en Ganymedes", midden 18de eeuw, en N. Bastert's „Gezicht op de kerk te Vianen", begin 20ste eeuw; door mevr. A. W. Fabius-van Tienhoven te Baarn, J. Fournier's „Portret van Charles Chais", 1752, en W. Vaillant's beide pastelportretten van A. Bisschop en diens vrouw A. Bisschop-van der Aa resp., midden 17de eeuw. Aan waardevolle meubelen is ditmaal vrijwat teruggevraagd: door Dr F. H. Fentener van Vlissingen te Vucht een kapitale eikenhouten Renaissance-beeldenkast, door de heer en mevr. J. M. Maas-Köhler te Someren een Vlaamse eikenhouten vijfdeurse Renaissancekast, een noten- of perenhouten Renaissancestoel en een getordeerde notenhouten Renaissance-armstoel met leerbekleding, door J. Post te Amsterdam een groengelakte en vergulde lindenhouten Hollandse consoleklok, door mevr. S. van Walré de Bordes-Grothe te 's-Gravenhage een wortelnoten porseleinkast in Lodewijk XVI-stijl (nieuw), en door mevr. H. J. Ch. van der Marel-Burg te Velp als erfgename van wijlen mevr. F. W. N. van der Muelen te Bilthoven een tweedeurs wortelnoten kabinet eveneens in Lodewijk XVI-stijl. Van het zilver is door W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt een gladde ronde koektrommel met parelrand teruggevraagd, en door dezelfde aan ceramiek, twee flesjes en twee potjes met deksels van blauw Chinees porselein; ten slotte aan varia door de heer en mevr. J. M. Maas-Köhler te Someren nog twee donkerrode gebloemde velours kussens, een koperen ketel en vier dito kandelaars. (Voor de volledige lijst zie blz. 32 van dit jaarverslag).

Verkocht aan het Zuiderzeemuseum te Enkhuizen voor ƒ 352,— is het tegeltableau Hist. Cat. 1928 nr 623x, vervaardigd door de Faience- en Tegelfabriek „Holland" te Utrecht, en afkomstig uit een vishandel in het gesloopte perceel Lange Viestraat 24. Dit omvangrijke tableau, voorstellende in bruin op crême grond de vlootrevue der Volendamse vissers voor H. M. Koningin Wilhelmina op 3 Augustus 1900 binnen een rand, hoewel voortbrengsel van een Utrechtse fabriek en herkomstig uit een verdwenen Utrechts pand, zou bij uitstallen een te grote ruimte in beslag hebben genomen, en was daarom reeds jaren in depot gebleven. Daar bovendien de artistieke noch de historische waarde voor Utrecht van dien aard zijn, dat het museum door deze verkoop aan een instelling waar het des te meer op zijn plaats is, een ernstig verlies zou hebben geleden, is tot deze verkoop met toestemming van het college van Burgemeester en Wethouders overgegaan.

Eveneens verkocht aan de firma J. Schulman te Amsterdam zijn de volgende duplicaatpenningen voor tezamen ƒ 15,—: Hist. Cat. 1928 nr 194, Drie penningen geslagen op het 25-jarig burgemeesterschap van Mr N. P. J. Kien, 1864, brons (2de, 3de en 4de exemplaar); Hist. Cat. 1928 nr 65, Penning geslagen op het bezoek van Koning Willem III aan Utrecht, 1853, brons (3de exemplaar); Hist. Cat. 1928 nr 3807, Prijspenning van het Provinciaal Utrechts Genootschap, zilver, geslagen 1842; Hist. Cat. 1928 nr 3806, Idem in lood, 1821.

Voorts moet nog worden medegedeeld, dat de omvangrijke collectie gipsafgietsels van werken van Dr J. Mendes da Costa, door hem 30 Augustus 1925 aan het museum geschonken, door snel voortschrijdend verval tot het opruimen van het zwaarst beschadigde deel heeft genoopt. Deze verzameling gipsen, afkomstig van het atelier van de beeldhouwer, die indertijd met de door hem op 18 Augustus 1925 eveneens aan het museum geschonken collectie grès cérame-beeldjes stond opgesteld in de tegenwoordige directiekamer, moest in de oorlogsjaren ten gevolge van plaatsgebrek worden opgeslagen in een onverwarmde zaal van het Catharijneconvent in de Lange Nieuwstraat,

waar het hygroscopische en tot verpulveren neigende materiaal van een deel der stukken hevige schade heeft geleden. Na de oorlog werden de afgietsels wederom teruggebracht naar het Centraal Museum. Beide transporten, het eerste vanwege Gemeentewerken, het tweede door museumsuppoosten, zijn zo omzichtig mogelijk geschied, doch konden wel niet anders dan bijdragen tot het verval van deze voor een deel zware stukken uit zo broze grondstof. Jkvr. De Jonge heeft toen op de zolder boven de tentoonstellingshal voor deze verzameling gipsen een houten stellage laten inrichten, terwijl Mendes' leerling F. de Miranda aan enige der voorwerpen de dringendst noodzakelijke restauraties heeft verricht. Daar echter de genoemde zolder, evenmin als de overige depots van het museum, van verwarmingsradiatoren is voorzien, is het verval zover gekomen, dat, in overleg met de heer de Miranda — als Mendes' vertrouwdste leerling en schrijver van een te verschijnen boek over de meester, hier tot oordelen bevoegd — de opvolgster van Jkvr. De Jonge de vraag onder ogen heeft moeten zien, of het voor een museum met chronisch ruimtegebrek nog zin had, naast de nog toonbare stukken, ook de puinhoop van die, welke zulk een zware averij hadden bekomen, uit een oogpunt van studie te handhaven. Besloten is derhalve tot het treffen van een driedeling, waarbij een kern van het gaafste en artistiek waardevolste in het museum zou blijven, in afwachting van tijden, waarin dit voor het publiek weer zou kunnen worden toegankelijk gesteld. Op verzoek kan het ook nu natuurlijk steeds worden bezichtigd door studerenden. Een tweede groep, die geen museumvoorwerpen meer omvat, is, behoudens goedkeuring van Burgemeester en Wethouders, bestemd voor uitlening aan tekenacademies en scholen, nadat aan de heer A. M. Hammacher, directeur van het Kröller-Müller-museum te Otterlo, dat reeds veel werk van Mendes bezit, de eerste keuze zal zijn gelaten. Vernietigd is slechts een gering aantal als reddeloos verloren te beschouwen stukken. Ondanks ernstige beschadiging zijn objecten waarvan geen originelen meer aan gebouwen en monumen-

ten bestaan, niet afgeschreven. Doordat de geheel afgekeurde stukken, die bij gedeelten door de gemeentelijke reinigingsdienst zijn weggehaald, nog enige tijd op de binnenplaats bij de derde cavaleriestal hebben gelegen, hebben zij de aandacht van omwonenden getrokken, wat, geheel ten onrechte, tot gepraat en sensationele perscommentaren aanleiding heeft gegeven.

Ten geschenke werden ontvangen:

Geschenken.

Voor het Historisch Museum der stad: Inv. 10710, Ovale deurknop met schroefpen en gecanneleerde deurplaat, afkomstig van het perceel Geertestraat 12, 1ste helft 19de eeuw, groengeverfd ijzer, van W. de Hoogh te Tuindorp-Maartensdijk; Inv. 10753, Gevelsteen met ingebeiteld opschrift „E. H. Kol $18\frac{6}{11}24$", afkomstig van het huis der familie Kol op Lepelenburg (thans Universiteitshuis), 1824, hardsteen, van majoor b.d. F. de Bas te Utrecht; Inv. 10756, Gegraveerde legpenning op het overlijden der drie gezusters Terwen te Utrecht, 1696, zilver, van Jhr W. A. van den Bosch te Doorn; Inv. 10764/65, Kan van ongeglazuurde donkerrode aarde, Idem van geelgrauwe aarde, beide met oor en ringdecor, gevonden op het terrein der Regentesseschool, 14de/15de eeuw, van F. W. Kruk te Utrecht; Inv. 10775/76, Duit geslagen te Utrecht, 1754, Idem, 1788, koper (3de exemplaren), van W. de Hoogh te Tuindorp-Maartensdijk; Inv. 10778, Idem, 1788, koper (4de exemplaar), van P. Spee te Utrecht; Inv. 10785, Dl II/III van Johan van de Water's „Groot Placaatboek" der Staten en Vroedschap van Utrecht, aldaar 1729, in folio met perkamenten stempelbanden, van mevr. R. H. C. Roghair van Rijn-Kersemaekers te Wageningen; Inv. 10796, Fragment van een zeskant zuiltje met resten van polychromie, afkomstig van het Regulierenklooster, 1500, zandsteen, van W. M. Meyer te Utrecht; Inv. 10799, Vaandel der vereniging „Volksbeschaving Volksgeluk" te Utrecht, 1872, crême zijde met rood fluweel, van de directie der Utrechtse Waterleiding-Maatschappij; Inv. 10848, Duit geslagen te Utrecht, 1740, koper

(2de exemplaar), van George W. MacKay te Liverpool; Inv. 10849, Idem, 1787, koper (3de exemplaar), van Mr P. J. Emmelot te Utrecht.

Voor de afdeling Kunst:

Schilderijen: Inv. 10708, B. J. Kerkhof, „Vijvertje in de tuin van Heidepark 17 te Bilthoven", 1949, van de kunstenaar zelf aldaar.

Tekeningen: Inv. 10841a, M. Góth, „Portret van een hond (Schnauzer)", crayon, 1918, van mevr. D. van der Boom te Zeist.

Meubelen: Inv. 10704, Zes gordijnen van gebloemd gedamasceerde zijde met enige bijbehorende vallen, embrasses, koord met roset, franje en passement, 1880, van Jkvr. A. A. de Beaufort te Leusden; Inv. 10719, Driehoekige hangétagère met strook van kruissteekborduursel en glazen kralen, 1870, mahoniehout, van Mr H. G. Engelberts te Utrecht; Inv. 10752a, Bruinleren koffer met koperbeslag, 19de eeuw, van Jkvr. J. M. E. van de Poll te Zeist; Inv. 10791, Tweedelig haardschermpje, omstr. 1915—1920, blank eikenhout bespannen met geborduurde naturelkleurige shantung, van mevr. L. M. F. van der Willigen-Sauerbier te Rotterdam.

Ceramiek: Inv. 10772, Bodem met groot randgedeelte van een bordje van Nederlands aardewerk met bruin loodglazuur en decor van deels uitgedropen gele stippen en groene vlekken, 17de eeuw, Inv. 10773, Fragment van rand en bodem van een bord van Spaans-Moors aardewerk met tinglazuur en beiderzijds goudluster arabeskendecor op crême grond, 16de eeuw, van A. Verleur te Soest.

Costuums: Inv. 10722, Middagjapon van rose en grijs gestreepte tafzijde met rose koordgarnituur en ondermouwtjes van crême geappliqueerde tulle, 1855; Inv. 10723, Middag- en avondjapon van blauwe moirézijde afgezet met zwarte kant, het lijfje met gebloemd tullen mouwen, de ceintuur van zwart fluweel met strik en franje, 1865; Inv. 10724, Middagjapon met lijfje van paars velours-panne gegarneerd met soutache, vestje en revers van crême gase-de-soie en kant, de rok van lichtpaars laken, 1892; Inv. 10725, Avondjapon van

lichtgrijze gebrocheerde brokaatzijde gegarneerd met lichtgrijze gase-de-soie, goudborduursel en paarlen, 1893; Inv. 10726, Avondjapon van turquoisegroen fluweel met mouwen en garneersel van gase-de-soie in dezelfde kleur, de rok afgezet met goudkant, 1901; Inv. 10727, Cape-je van geappliqueerde gebloemde tulle, 1825/30; Inv. 10728, Dubbele fichu van crême batist met tussenzetsels en stroken van Valenciennes-kant, 1855; Inv. 10729, Blouse van wit batist met banen van borduursel en kloskant, 1860; Inv. 10730, Mantille van zwarte machinale Chantilly-kant, 1865; Inv. 10730a-b, Crême foulardzijden sjaal met drie ingeweven blauwe strepen, Idem van roserode gase-de-soie met ingeweven strepen en franje in dezelfde kleur, 19de eeuw; Inv. 10731, Crême kanten muts gegarneerd met grijsgeruit lint met groene rand; Inv. 10732, Geborduurde wittullen muts met paarse en groene lintjes; Inv. 10733, Witlinnen muts met oprijgjes alsook tussenzetsels en stroken van Valenciennes-kant, 1850; Inv. 10738, Twee linnen kraagjes met gestikte rand; Inv. 10739, Twee idem met opgestikte rand, Inv. 10740, Paar linnen met zwart geborduurde manchetten; Inv. 10741, Paar idem met rand van geborduurde medaillons; Inv. 10742, Paar idem met geborduurde rand, 1875/80; Inv. 10743, Drie linnen staande herenboorden, 19de eeuw; Inv. 10744, Paar donker goudleren laaggehakte damesschoentjes met bruinzijden strik, 1820; Inv. 10745a t/m d, Vier paar bruin zeemleren mitaines, 1855; Inv. 10746, Doos met 24 stuks linten, dasjes enz., midden 19de eeuw; Inv. 10747, Parasol van koningsblauw satijn gevoerd met witte pongézijde, afgezet met machinale torchonkant, en ivoren stok, 1880; Inv. 10748, Idem van lila gase-de-soie gevoerd met pongézijde in dezelfde kleur, gegarneerd met zwarte Chantilly-kant, en schildpadden handvat, Inv. 10749, Idem van crême gase-de-soie en pongézijde geborduurd met bloem- en bladranken, de stok met glazen in metaal gevatte knop met blauwe stenen, 1895/1900; Inv. 10749a, Queue de Paris van grijs grosgrain gevoerd met wit katoen, met veters, 1870/80; Inv. 10750, Hoed van naturelkleurig stro met stiksels, na 1900; Inv.

10751, Grote hoed van zwart stro, bol en bovenrand overtrokken met zwarte moirézijde, gegarneerd met struisveren, de onderrand gevoerd met zwart velours, 1912/14, van Jkvr. J. M. E. van de Poll te Zeist; Inv. 10774, Japon in Empire-stijl van gestreepte en gebloemde witte zijde afgezet met machinale kant (nieuw), 1810; Inv. 10777, Ceintuur van beige vilt overtrokken met doorstikte wollen cachemirestof, 19de eeuw, van mevr. S. van Walré de Bordes-Grothe te 's-Gravenhage; Inv. 10779, Kindermutsje van gebloemd geborduurd wit linnen afgezet met tulle, Inv. 10780, Idem van geborduurd wit linnen afgezet met tulle en kant, Inv. 10781, Idem van geborduurd tulle, Inv. 10782, Idem van gebloemd geborduurde tulle afgezet met Valenciennes-kant en gegarneerd met een toef lintjes, 19de eeuw, van J. Vinkenborg te Utrecht; Inv. 10841, Tweedelig kinderjurkje van reseda tafzijde met inzetsel van rose katoen en gegarneerd met rose en wit band, 1800, van mej. A. Stam te Amersfoort; Inv. 10842, Japon van zwart en wit gestreepte voile gegarneerd met zwarte gebloemde voile en ceintuur, knopen en voering van koningsblauw satijn, 1909; Inv. 10843, Idem van lichtblauwe gedamasceerde zijde met aangezette kazak en sleepje, gegarneerd met witte tulle en gevoerd met lichtblauwe pongézijde, 1914; Inv. 10844, Kinder-puntmutsje van geborduurd witlinnen batist, 1900; Inv. 10845, Paar lage hooggehakte dames-rijgschoentjes van donker goudleer met bruine veters, 1912, van mevr. E. Schuurs te Vleuten.

Varia: Inv. 10734, 10736/37, Drie linnen zakdoeken geborduurd met gekroond monogram, Inv. 10735, Idem geborduurd met versierde letter H, midden 19de eeuw; Inv. 10752, Pop gekleed naar de mode van 1760 in groene rok met donkerder groene overjapon, afgezet met zalmkleurige zijde, kanten fichu, beugeltas aan zilveren koordceintuur, witlinnen ondermouwen en kapje met kanten barbes, dubbel parelsnoer en paarlen oorbellen, hierbij als onderkleertjes: witzijden onderrok met Zaans stikwerk, corset, witlinnen onderrok, witte keperen broek, witte katoenen kousen en gekleurde wollen schoentjes met leren zolen, 1760, van Jkvr. J. M. E. van de Poll te Zeist; Inv.

10769 t/m 10771, Drie muzenalmanakken: „Castalia" jrg 1868, Amsterdam 1867, „Aurora" jrg 1868, Amsterdam 1868, „Bloesems en Paarlen", Zutphen 1881, gecartonneerd, van W. de Hoogh te Tuindorp-Maartensdijk; Inv. 10783a t/m l, Poppenboven- en onderkleertjes, 12 stuks, bestaande uit: donkerblauw tafzijden jasje, katoenen rokje met blauw en wit patroon, witkatoenen rok bedrukt met rose bloempatroon, witkatoenen jurk met ingeweven ruitje, witbatisten blouse gevoerd met katoen en afgezet met Valenciennes-kant, drie onderrokken, zakje en onderkleding van wit gestreept keper, witkatoenen zakje, lijfje van witte gebreide katoen, 1865, van J. Vinkenborg te Utrecht; Inv. 10792/93, Knipsel met de monogrammen TDV en MAJ binnen een hart, Hollandse volkskunst, 1814, wit papier, Idem met graftombe en opschrift „AUGUSTINA TROSTDORF", Duits, 2de helft 18de eeuw, zwart papier; Inv. 10794, Pakje cigaretten door gealliëerde vliegers boven Utrecht uitgeworpen, Januari 1942, in oranje verpakking, hierbij een nummer van de Haagse Courant van Zaterdag 17 Januari met desbetreffende pro-Duitse commentaar, van O. Rooseboom te Utrecht; Inv. 10797, Pakje van 25 prentbriefkaarten meest voorstellende vorstelijke personen, 1890—1940, van een onbekend gebleven bezoekster; Inv. 10840, Waaier van witte struisveren met montuur van blond schildpad versierd met zilveren monogram JS, 2de helft 19de eeuw, van mej. A. Stam te Amersfoort; Inv. 10846, Vel met opgeplakte modebladknipsels, 1890—1910, van mevr. E. Schuurs te Vleuten.

Aangekocht uit het Museumfonds werden:
Voor het Historisch Museum der stad:

Munten en penningen: Inv. 10758 t/m 10762, Halve provinciale gulden, geslagen te Utrecht, 1755, goud, proefslag; Scheepjesschelling, geslagen idem, 1740, goud, proefslag; Idem, 1786; Dubbele stuiver, geslagen idem, 1749, goud, proefslag; Penning van het Smedengilde toebehoord hebbende aan het lid Nikolaas de Meyere, 1735, messing.

En voorts: Inv. 10798, Copie naar J. Maurer, „Portret van Jacob van Dam, schepen en kameraar van Utrecht", 1774; Inv. 10800 t/m 10836, Verzameling gegraveerde en enkele gelithografeerde portretten van meest Utrechtse hoogleraren in de theologie en predikanten door of naar Utrechtse meesters, nl.: Prof. Carolus Dematius, door St. van Lamsweerde naar H. Bloemaert, 1659; Prof. Hadrianus Relandus, door J. van Gunst naar J. G. Colasius, begin 18de eeuw; Prof. Johannes Ens, door J. Folkema naar J. G. Colasius, 2de kwart 18de eeuw; Ds Johan Abraham Blanck, 1789, Ds Michiel Christiaan Vos, door P. H. Jonxis naar C. van Cuylenburgh, resp. 1789 en 1793; Ds Henricus van Rijp, door A. Sylvelt naar M. Gillig, 4de kwart 17de eeuw; Ds A. Francken, door de Erven M. Houtman naar G. G. Haanen, (litho) 1810; Prof. Hermannus Witsius, door P. van Gunst naar G. Hoet, 1700, met 2de exemplaar; Prof. Andreas Essenius, door St. van Lamsweerde naar H. Hoet, 1654, met 2de exemplaar; Ds Adrianus van Wesel, door J. Homius, 1686; Ds J. Heringa Ezn, door J. B. Madou naar Chr. Kramm, (litho) 1ste kwart 19de eeuw, met 2de exemplaar; Prof. Franciscus Gomarus, Prof. Gisbertus Voetius, Ds Arnoldus Teeckmannus, door St. van Lamsweerde, resp. 1ste helft en 2de kwart 17de eeuw, en 1639; Ds Jacobus Hinlopen, door V. Metteli, 1778; Ds Henricus Geldorpius, door A. Sjoerdtsma naar Cr. van de Passe, Ds Carolus Niellius, door Cr. van de Passe naar Th. de Keyser, 1652, eerstgenoemde met 2de exemplaar; Ds Paulus Cordes, door Cr. van de Passe, 1674, met 2de en 3de exemplaar; Prof. Carolus Boers, door P. de Mare naar A. Delfos naar Fr. van der Puyl, 1784; Ds Wilhelmus Hogerwaard, Ds Gerardus Kulenkamp, door J. Houbraken naar J. M. Quinkhard, resp. 1732 en 1740, eerstgenoemde met 2de exemplaar; Prof. Joannes Esgers, door P. Tanjé naar J. M. Quinkhard, 1741; Prof. Joannes Wesselius, Prof. David Millius, Ds Cornelius Houthoff, Ds Wilhelmus van Eenhoorn, door J. Houbraken naar J. M. Quinkhard, resp. 1741, 1742, 1744, 1747; Ds Jacobus de Groot, door P. Tanjé naar J. M. Quinkhard, 1750; Ds Wilhelmus Peiffers,

door J. Houbraken naar J. M. Quinkhard, 1751; Ds Johannes Plantinus, Ds Petrus Noordbeek, Prof. Albertus Voget, door P. Tanjé naar J. M. Quinkhard, resp. 1752, 1753, 1754; Prof. Petrus Curtenius, Ds Rudolph Arend ten Brink, door J. Houbraken naar J. M. Quinkhard, resp. 1756 en 1757(?); Ds Theodorus van Schelluyne, door R. Vinkeles naar J. M. Quinkhard, 1768; Ds Johannes Hamelau, door J. Houbraken naar J. M. Quinkhard, 1780; Ds Thomas Hoog, Ds Ewaldus Kist, door W. van Senus naar H. W. Caspari, (litho's) 1804; Inv. 10850 t/m 10852, Drie stuks beeldhouwwerk in hoogreliëf naar verluid afkomstig uit Utrecht, 16de/17de eeuw: Gevelconsole gebeeldhouwd met een Medusakop en met losse dekplaat, zandsteen, Steen van een gevelversiering gebeeldhouwd met een leeuwenkop, hardsteen, Kleine console gebeeldhouwd met een gevleugeld cherubijnenkopje, eikenhout.

Voor de afdeling Kunst:

Schilderijen: Inv. 10196, J. Wttewael, „Portret van Steven de Witt", einde 16de eeuw; Inv. 10786, G. Honthorst, „De koppelaarster", 1625; Inv. 10847, E. Adriani-Hovy, „Mandje met kersen', 1950.

Tekeningen: Inv. 10788, G. Honthorst, „De vier jaargetijden", gewassen O.I. inkttekening met wit gehoogd, 1ste helft 17de eeuw.

Meubelen: Inv. 6762/63, Acht grijs en wit geschilderde stoelen in Empire-stijl met blauwgroen zijden bekleding, 1810, Twee stel blauwgroen zijden gordijnen in Lodewijk XVI-stijl met rand van ranken en vogels, einde 18de eeuw, sinds 1931 bruikleen van mevr. S. de Stuers-Teding van Berkhout te Leiden; Inv. 10700, Twee fauteuils en ronde tafel, ontwerp der firma Georg Hofmann te Aarhus, 1950, gelakt blank iepenhout; Inv. 10703a, Deventer tapijt met blauwe gestyleerde bloemen op rode grond, geschulpt medaillon, hoekvelden en rand in blauw, rood, zalmkleur, bruin en geel, 19de eeuw; Inv. 10784, Getordeerde stoel met leerbekleding, 1650, notenhout.

Zilver: Inv. 10705, Stel van 5 lepels en 4 vorken, grote Utrechtse

keur, 3de kwart 18de eeuw; Inv. 10709, Drie gecanneleerd gedreven kandelaars, Haagse keur, 18de eeuw (met recht van wederinkoop voor W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt); Inv. 10787, Paulus van Vianen toegeschreven, Ronde gedreven plaquette met de voorstelling van Jacob en Rebecca aan de bron, begin 17de eeuw.

Ceramiek: Inv. 10712 t/m 10715, De volgende stukken en fragmenten Majolica met tinglazuur, sommige achterzijden loodglazuur, 1620/1630: Polychrome schaal met gekroonde ruiter in landschap en rand; Bodem van een bord met lichtgrijze glazuur waarop vier blauwe peren; Bodemfragment van een polychroom wapenbord met crême glazuur en het wapen van Gouda; Inv. 10716, Bordfragment van blauw Delfts aardewerk met decor van een bloemvaas tussen twee vogels op takvoluten en rand, 1700; Inv. 10717/18, De volgende stukken rood aardewerk met loodglazuur, de achterzijden ongeglazuurd, 17de eeuw: Bord met decor van een vogel en tulpenplant(?) in medaillon en rand in groen en geel, ingekraste- en ringeloortechniek; Bodem met randgedeelte van een schaaltje met decor van bruine stippen en groene strepen in medaillon en rand.

Met de verzamelingen werden verenigd:

Voor het Historisch Museum der stad: Inv. 10699, Twee sluisseinlantaarns op drievoeten, afkomstig van de Weerdsluis, 1803, groen geschilderd ijzer met groene en rode ruitjes, overgedragen door Gemeentewerken; Inv. 10702/03, Twee vaandels van het „Gezelschap Utrecht's Brandweer": Vaandel in de vorm en kleuren van het Utrechtse stadswapen waarbij zwarte draagstok en dwarsstok met vergulde knoppen, en verguld koord met kwasten, 2de kwart 19de eeuw, zijde; Idem geborduurd met de voorstelling van brandweerattributen, waarbij tweeledige gegroefde draag- en dwarsstok in wit en rood en ring voor prijsmedailles, 1851, afkomstig van de Vrijwillige Brandweer, 1851, rood fluweel, overgedragen door het voormalig Brandweermuseum te Utrecht; Inv. 10711, Voorstudie voor een door Loukie

van Luyn-Metz ontworpen gemeentepenning van Utrecht, waarbij foto van het ontwerp der keerzijde, 1947, terracotta; Inv. 10768, Duit geslagen te Utrecht, 1788, koper, overgedragen door het Gemeente-Archief; Inv. 10720, Penning als prijs van de burgemeester van Utrecht, ontwerp Begeer, 1907, brons, overgedragen door het stadhuis; Inv. 10837 t/m 10839, Quitantie der smidsfirma Wed. Fokkenberg Pyman & Comp. te Utrecht op naam van de heer Buitendaal wegens geleverd aambeeld en bankschroef, 1825; Bewijs van lidmaatschap der Chr. Gereformeerde Kerk op naam van Neeltje Floor te Eemnes-Binnen vanwege de kerkeraad dier gemeente te Utrecht, 1825; Ziekenhuisbriefje van het Ziekenhuis te Utrecht op naam van Jacoba Hoedemans, 1848, overgedragen door de Oudheidkamer te Baarn.

In bruikleen aan het museum ontvangen werden:

Voor het Historisch Museum der stad: Inv. 10766/67, Kan van ongeglazuurde grauwe aarde met door vingerafdrukken gevormde voet en ringversiering, met afzonderlijke randscherf, Dergelijke kan van bruin geglazuurde gele aarde, beide met rest van de halsopening met verdikte rand en oor, afkomstig van de Mariaplaats, 14de/15de eeuw, van P. Barten te Den Dolder; Inv. 10789/90, Fragment van een wassen kelkje, Koperen gedenkplaat met ingegraveerd Latijns opschrift, beide afkomstig van de graftombe van Thomas Basin, bisschop van Lisieux, in de St Janskerk, 1491, van het kerkbestuur der Nederduits Hervormde Gemeente te Utrecht door bemiddeling van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort.

Voor de afdeling Kunst:

Schilderijen: Inv. 9653, N. Campigli, „Le tre sorelle", 1931, van mej. M. A. A. H. van Es te Utrecht; Inv. 10701, Ch. Toorop, „Volkshuis", 1927, van Dr H. C. Jelgersma te Oegstgeest; Inv. 10707, H. Chabot, „Biddende vrouw", 1943, van B. J. Kerkhof te Bilthoven; Z.n., J. Sluyters, „Portret van B. J. Kerkhof", 1950, van de Neder-

landse Vereniging van Wegenbouwers te 's-Gravenhage; Inv. 10754/55, J. de Bont, „Strandgezicht met visstilleven", 1643, J. Robusti gen. Tintoretto toegeschreven, „Geboorte van Bacchus", einde 16de eeuw, van K. F. van Vloten te Zeist; Inv. 10791a, Jo Bauer-Stumpf, „Stilleven met boeken, fles, ceramiek enz.", 1950, van de kunstenaresse zelve te Amsterdam; Inv. 10795, Th. van Duyll-Schwartze, „Portret van mevr. H. A. de Bordes-van Walré", 1891, van mevr. S. van Walré de Bordes-Grothe te 's-Gravenhage. Voorts zijn op 26 Januari van mevr. A. Zijlstra te De Bilt twee anonyme damesportretten in Fries costuum in bruikleen ontvangen, die echter, als vallende buiten het kader der verzamelingen, op 12 Februari in overleg met de bruikleengeefster zijn doorgezonden naar het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem.

Beeldhouwwerk: Voorlopig z.n. (in afwachting der beslissing over de uiteindelijke bestemming): Gebeeldhouwde figuur der Hl. Odilia, Duits 1500, gepolychromeerd en verguld lindenhout, van Mr J. P. Hogerzeil te Zwolle als bewindvoerder voor mevr. de Wed. E. M. M. Meijnssen-Geltner te Den Dolder. Voorts tijdens de tentoonstelling „Bourgondische Pracht" in 's-Rijksmuseum te Amsterdam (zie blz. 36): Z.n., Nederlands meester omstreeks 1470, „Groep voorstellende Joachim en Anna", eikenhout; Adriaen van Wesel, „Groep voorstellende de ontmoeting van Maria en Elisabeth, kort na 1470, eikenhout, welke stukken werden afgestaan in bruikleen als tegenpraestatie voor het uitlenen der twee op blz. 36 vermelde apostelbeeldjes door het Centraal aan 's-Rijksmuseum.

Meubelen: Inv. 10763, Kristallen kaarsenkroon in Empire-stijl, 1810, van Jhr L. Huydecoper van Nigtevecht te Utrecht.

Goud en zilver: Inv. 10721, Vier gecanneleerd gedreven kandelaars in Lodewijk XIV-stijl, Amsterdamse keur, 18de eeuw, zilver, van W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt; Inv. 10757, Camee-broche met de voorstelling van Maria met het Jezuskind en Johannes de Doper in

geschulpte gegraveerd gouden rand, 2de kwart 19de eeuw, onyx en goud, van mevr. E. Oosterbaan-Fokker te Zeist.

Voorts aan gebruiksmeubilair: Inv. 10706, Steinwayvleugel, 20ste eeuw, van mevr. G. J. J. van Zijst-Schmidt te Zeist.

In bruikleen van het museum gegeven werden:

Aan het stadhuis der gemeente Utrecht: Hist. Cat. 1928 nr 1599, Stempel van het grootzegel der stad Utrecht vervaardigd door Roeloff van Cuylenburch, 1658, zilver, voor het zegelen der schenkingsoorkonde bij de plechtige overdracht der uit de Dom afkomstige kaarsenkronen door de Royal Insurance Company te Liverpool aan de gemeente Utrecht op 3 Juli, waarna het stempel, dat tijdens de opening van het museum in 1921 reeds tot het Historisch Museum der stad behoorde en sinds jaren behoord had, niet is teruggegeven, doch ten stadhuize behouden, krachtens artikel 15 der „Instructie voor de Gemeentesecretaris", Gemeenteblad van Utrecht nr 34, gedateerd 1923, volgens hetwelk deze functionaris het zegel der stad bewaart; het stempel is in de kamer van de burgemeester opgesteld onder een glazen stolp.

Voorts voor de kamer van de burgemeester: Cat. 1904 nr 818, Pendule in Lodewijk XV-stijl vervaardigd door Player in Londen, 1ste helft 18de eeuw, ebbenhout.

Aan de Gemeente-Hogere Burgerschool aan de Van Asch van Wijckskade: Inv. 10696/97, T. van Ham, „Gezicht op de Piazza del Risorgimento te Rome", geaquarelleerde O.I. inkttekening, Idem, „Parkgezicht uit een open venster", handgekleurde litho, beide 1950.

Aan het Instituut voor Geschiedenis der Rijksuniversiteit: Inv. 7471a, L. W. R. Wenckebach, „De IJssel bij Rheden", 1910; Inv. 8238, T. van Ham, „Gezicht op het Lucasbolwerk", geaquarelleerde O.I. inkttekening, 1938; Inv. 10014, P. Potter toegeschreven, „Vechtende stieren", 1650; Inv. 10016, Nederlands meester 19de eeuw, „Landschap met vee en op de achtergrond de Domtoren"; Inv. 10038, Th.

de Reuver, „Maanlandschap", Idem, „Landschap met vee aan een rivier", 2de helft 18de eeuw; Inv. 10057, A. E. Grolman, „Gezicht op Kasteel de Haar", 1900; Inv. 7603, H. van Velthoven, „Portret van Mr Abraham Ludolph van Mansvelt", 1762, 4 December geruild voor: Inv. 8890, Z. Webber, „Portret van een hoogleraar", 2de helft 17de eeuw.

Aan het Gemeentelijk Huisvestingsbureau: Inv. 10041, W. R. van de Wall, „Jongen met stier", 1800; Inv. 10053/54, Nederlands meester 2de helft 18de eeuw, „Landschap met herder", Idem, „Landschap met ruiter".

Uit bruikleen aan het museum teruggenomen werden:

Door de burgemeester: Z.n., W. B. Tholen, „Dakgezicht", Idem, „Uitvarende botter", Idem, „Zuilen in de kerk te Veere", 1900; W. de Zwart, „Kreekje", 1910; J. A. Zandleven, „Bloeiende pereboom", Jkvr. E. M. A. de Jonge, „Interieur", 1920; A. C. Willink, „Arcadisch landschap", 1935.

Door Dr H. C. Jelgersma te Oegstgeest: Inv. 10701, Ch. Toorop, „Volkshuis", 1927 (13 Januari—22 November).

Door L. C. Vermeer te Waalwijk: Inv. 10498, H. Chabot, „Moeder met kind", 1946.

Door Mr W. G. F. Jongejan te 's-Gravenhage: Inv. 9652/53, M. Campigli, „Vrouwekop", 1938; Idem, „Le tre sorelle", 1932 (dit laatste 1 Maart verkocht aan mej. M. A. A. H. van Es te Utrecht en als bruikleen van deze in het museum gebleven).

Door mevr. J. G. P. Verkerk-Metzelaar te Rotterdam uit bruikleen van wijlen J. W. Verkerk te Bennekom: Inv. 5486/87, J. H. Fragonard toegeschreven, „Zeus en Ganymedes", midden 18de eeuw; N. Bastert, „Gezicht op de kerk te Vianen", 1ste kwart 20ste eeuw.

Door Dr F. H. Fentener van Vlissingen te Vucht (destijds Utrecht): Inv. 10210, Hollandse vierdeurse beeldenkast, 1ste helft 17de eeuw, eikenhout.

Door de heer en mevr. J. M. Maas-Köhler te Someren: Inv. 9893, Vlaamse vijfdeurse Renaissancekast, einde 16de eeuw, eikenhout; Inv. 9895/96, Hollandse Renaissancestoel, noten- of perenhout met leerbekleding, Armstoel met getordeerde poten en armleggers, notenhout, beide 17de eeuw; Inv. 9910/11, Twee kussens van donkerrood gebloemd velours, 18de eeuw; Koperen ketel met hengsel en twee tuiten, 15de/16de eeuw; Inv. 9913, 9915/16, 9918, Vier koperen kandelaars, 15de/16de eeuw.

Door J. Post te Amsterdam: Inv. 9505, Hollandse consoleklok, midden 18de eeuw, groengelakt lindenhout met decor van vergulde sterren.

Door W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt: Z.N., Ronde gladde zilveren koektrommel met parelrand, Utrechtse keur, 18de eeuw; Inv. 9614, Twee flesjes met bloemdecor, Twee potjes met deksels en decor van bloem- en bladranken, 18de eeuw, blauw Chinees porselein.

Door mevr. S. van Walré de Bordes-Grothe te 's-Gravenhage (destijds Scheveningen): Inv. 10685, Porseleinkast in Lodewijk XVI-stijl, wortelnotenhout (nieuw).

Door mevr. A. W. Fabius-van Tienhoven te Baarn: Inv. 7770(20), J. Fournier, „Portret van Charles Chais", 1752; Inv. 7770(16-17), W. Vaillant, „Portret van A. Biscop", „Idem van A. Biscop-van der Aa", pendant van het vorige, pastels, midden 17de eeuw.

Door mevr. H. J. Ch. van der Marel-Burg te Velp uit bruikleen van wijlen mevr. F. W. N. van der Muelen te Bilthoven: Inv. 10490, Tweedeurs kabinet in Lodewijk XVI-stijl, 2de helft 18de eeuw, wortelnotenhout.

Uit bruikleen van het museum terugontvangen werden:

Van het Historisch Instituut der Rijksuniversiteit: Inv. 7603, H. van Velthoven, „Portret van Mr Abraham Ludolph van Mansvelt", 1762 (7 Mei—4 December, zie boven, vorige rubriek).

Van het politiebureau Oudegracht: Inv. 8278, G. C. M. Wiesman,

„Gezicht op het Pieterskerkhof", 1887; Inv. 8162, J. M. Neuhuys, „Handwerkende dame in interieur", 1868; Inv. 8201, Nederlands meester einde 18de eeuw, „Gezicht op Eemnes-Buiten", aquarel; Inv. 10053/54, Nederlands meester 2de helft 18de eeuw, „Heuvellandschap met herder", Idem, „Heuvellandschap met ruiter".

Van het Gemeentelijk Huisvestingsbureau: Schilderijencat. 1933 nr 50, J. van Bylert, „Terugkomst van de jacht", midden 17de eeuw.

Uitgeleend aan tentoonstellingen en wederom terugontvangen werden:

Van 23 December 1950 tot 29 Januari 1951 aan het Dordrechts Museum, tentoonstelling „Dieren in onze kunst": Schilderijencat. 1933 nr 162, R. Savery, „Orpheus spelende voor de dieren", 1615.

Van 12 Januari tot 4 Februari aan de „Retrospectieve Tentoonstelling A. C. Willink" in het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel door bemiddeling van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage: Inv. 9405a, A. C. Willink, „Zelfportret", 1939; Z.n., Idem, „Melpomene", 1945 (uit bruikleen van Jhr Mr C. J. A. de Ranitz te Utrecht).

Van 2 tot 13 April aan de „Koninklijke Nederlandse Jaarbeurs" te Utrecht: de volgende 18 gravures en etsen, 17de eeuw: Inv. 6660/67, C. Bloemaert naar Abr. Bloemaert, „Hl. Bonifacius" en „Hl. Willibrordus", Inv. 7004, J. Matham naar Abr. Bloemaert, „Landschap met de verstoting van Hagar", Inv. 7156, G. Saenredam naar Abr. Bloemaert, „Landschap met de verloren zoon", Inv. 7185, J. van Londerseel naar G. d'Hondecoeter, „Landschap met Johannes de Doper", Inv. 6967, 7290/91, C. Visscher naar G. Honthorst, Drie portretten resp. van Maria Stuart, Maria van Nassau en Albertina Agnes, Inv. 7754a t/m c, J. Suyderhoef naar G. Honthorst, Drie portretten resp. van Frederik Hendrik, Amalia van Solms en Willem II, gravures; Inv. 8805, J. Both naar Andr. Both, Serie van vijf etsen voorstellende „De vijf zintuigen"; Inv. 8829, A. Waterlo, Twee etsen voor-

stellende boslandschappen; Cat. 1904 nr 408, Gesneden eikenhouten linnenkist, 17de eeuw.

Van 18 April tot 24 Juni aan het gemeentemuseum te 's-Gravenhage, tentoonstelling „Charley Toorop", welke vervolgens van 2 Juli tot 30 September in het Stedelijk Museum te Amsterdam is gehouden, en van 6 October tot 25 November in het Stedelijk van Abbe-Museum te Eindhoven, de volgende schilderijen door Charley Toorop: Inv. 6791a, „Vijf Zeeuwse boeren", 1930 (dit stuk is niet naar Amsterdam uitgeleend, doch tussen de tentoonstellingen te 's-Gravenhage en Eindhoven resp. in, naar het museum teruggekeerd); Inv. 9942, „Groepsportret van mevr. D. van Ravesteyn-Hintzen en haar kinderen", 1922, Inv. 10700, „Volkshuis", 1927 (beide slechts voor de tentoonstelling te 's-Gravenhage afgestaan); Inv. 9497, „Portret van Eddy Fernhout met speelgoed", 1920. Het schilderij „Volkshuis" is na afloop der tentoonstelling te 's-Gravenhage niet naar het museum teruggekeerd, zie onder „Aanwinsten en verliezen" blz. 16.

Van 2 Mei t/m Augustus aan Museum Boijmans te Rotterdam, Herdenkingstentoonstelling H. Chabot, welke daarna gedurende September en October in het Stedelijk Museum te Amsterdam en van 10 tot 30 November in het Stedelijk van Abbe-Museum te Eindhoven is gehouden, de volgende schilderijen door H. Chabot: Inv. 10707, „Biddende vrouw", 1943; Inv. 10498, „Moeder met kind", 1946 (slechts afgestaan voor de tentoonstelling te Rotterdam, daarna teruggenomen door de eigenaar).

Van 3 tot 5 Juli aan de Lustrumcommissie van het Utrechts Studenten-Corps voor aankleding der tribune bij het bezoek van H.M. de Koningin en Z.K.H. Prins Bernhard aan het lustrumspel „Djenghis Khan" op 4 Juli: Inv. 9602, Twee fauteuils en vier stoelen van iepenhout met gebloemde zwart paardenharen bekleding, 4de kwart 18de eeuw; Z.n., Perzische loper met decor van gestyleerde boompjes in rood en blauw op grijze grond en rand met geometrisch patroon, 19de eeuw.

Van 28 Juli tot 1 October aan 's-Rijksmuseum te Amsterdam, tentoonstelling „Bourgondische Pracht", welke daarna te Brussel is getoond doch zonder de inzending van het Centraal Museum: Hist. Cat. 1928 nr 1271, Twee beelden in hoogreliëf afkomstig van de graftombe van bisschop Rudolf van Diepholt in de Dom, resp. voorstellende St Joris en St Paulus, 1480, gepolychromeerde kalksteen (hiervoor in ruil werden voor de duur der tentoonstelling door 's-Rijksmuseum in bruikleen afgestaan de beide gebeeldhouwde groepen: Z.n., Nederlands meester omstr. 1470, „Joachim en Anna", eikenhout; Adriaen van Wesel, „Ontmoeting van Maria en Elisabeth", eikenhout, kort na 1470).

Van 5 September tot 17 October aan de firma Vroom en Dreesmann te Deventer voor een jubileumétalage de volgende drie costuums: Inv. 9105, Avondjapon van perzikkleurige crêpe satin met lijfje van kleurig zilverbrokaat, 1929; Inv. 10503/04, Japon van zwart gebloemd gedamasceerde zijde gegarneerd met crême kant, tweedelig, de rok met sleep, 1902; Japon van zwarte tafzijde met overjapon van zwarte tulle, gegarneerd met pailletten en gitten kraaltjes, 1909.

Van 15 September tot 7 October aan het Frans Hals-Museum te Haarlem, Eretentoonstelling Coba Ritsema ter gelegenheid van haar 75ste verjaardag: Inv. 8629a, C. Ritsema, „Meisje in het wit", 1925.

Van 17 tot 30 September aan het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam, Tabakstentoonstelling ter gelegenheid van het Wereldcongres voor tabak 1951: Hist. Cat. 1928 nr $352^{2\times}$, Groengeschilderd houten uithangbord der tabaksregie te Utrecht, omstr. 1811/1813; Hist. Cat. 1928 nr 3655, Fragment van een aarden tabakspijp voorstellende een gekroond mensengezicht, 18de eeuw.

Van 5 tot 12 October aan mevr. M. Roeloffs-de Bruyn te Utrecht ter expositie tijdens een bazar ten bate van de vereniging „Zorg en Bijstand" alhier, de volgende costuumstukken en -accessoires: Inv. 7213, Schort van witte gestreept wollen geborduurde mousseline, Inv. 7229, Wit batisten muts, Cat. 1904 nr 1999, Witte neteldoekse

halsdoek geborduurd in shadowwork, alle omstr. 1800; Inv. 8919, Gebloemd sitsen japon, 18de eeuw; Inv. 10746, Twee stukken paars zijden lint, midden 19de eeuw.

Van 22 December 1951 tot 1 Februari 1952 aan het museum „Het Prinsenhof" te Delft, Wintertentoonstelling, de volgende schilderijen: Schilderijencat. 1933 nr 174, J. van Scorel, „Bewening van Christus", 1535/40; Schilderijencat. 1933 nr 2, B. van der Ast, „Vruchtenstilleven", 1623; Schilderijencat. 1933 nr 132, Abr. Mignon, „Vruchtenfestoen", 3de kwart 17de eeuw; Schilderijencat. 1933 nr 141, J. H. van Zuylen, „Stilleven met kokosbeker", Inv. 10231, J. B. de Heem, „Stilleven met vruchten, bokalen en muziekinstrumenten", beide midden 17de eeuw.

In bruikleen ontvangen voor tentoonstellingen en wederom teruggegeven werden:

De in het vorige jaarverslag reeds vermelde panorama's, tekeningen, prenten, wapenboeken e.a. geïllustreerde boekwerken voor de „Kerst-tentoonstelling van oude prenten en tekeningen uit de Utrechtse school, 1600—1800" van 20 December 1950 tot 31 Januari 1951.

Van 10 Februari tot 12 Maart, serietentoonstelling „Reisindrukken van Nederlandse schilders te gast in Frankrijk":

Door bemiddeling van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage: een collectie schilderijen en grafisch werk van een 50-tal kunstenaars, doorgezonden naar Arnhem, waar deze kunstwerken van 24 Maart tot 1 April bij het Genootschap „Kunstoefening" zijn getoond.

Van 10 Mei tot 3 Juni, serietentoonstelling „Britse en Nederlandse vrouwen exposeren schilderijen, beeldhouwwerk, grafiek en ceramiek", gehouden onder auspiciën van de Nationale Vrouwenraad van Nederland: een verzameling van tot deze vier rubrieken behorende kunst en kunstnijverheid, bestaande uit 57 nummers, vervaardigd door 47 Engelse, en 97 werken door 56 Nederlandse kunstenaressen, doorge-

zonden naar Zwolle, de eerstvolgende stad in de reeks plaatsen waar deze expositie is getoond.

Van 16 Juni tot 18 Juli, tentoonstelling „Poppen en marionetten van Harry van Tussenbroek": een verzameling van poppen, marionetten en verdere requisieten, van de kunstenaar te Amsterdam.

Van 28 Juli tot 19 Augustus, serietentoonstelling „Schilders ter zee" onder auspiciën der Koninklijke Marine: een verzameling van 71 schilderijen, aquarellen en grafisch werk van acht kunstenaars, doorgezonden naar het volgende station in de reeks steden waar deze expositie is gehouden, Den Helder.

Van 25 Augustus tot 23 September, „Eretentoonstelling van Kunstnaaldwerken, schilderijen en tekeningen door Jkvr. Ima van Eysinga", een verzameling van onder deze drie rubrieken vallende kunstwerken van de kunstenaresse zelve te Elspeet en van de volgende inzenders: mevr. A. J. Verwey, Amsterdam; S. baron van Heemstra, Arnhem; mej. C. Stoffel, Diepenveen; mevr. E. de Ridder-Pierson, Ede; mevr. E. s'Jacob-van der Leeuw, Dr H. M. J. Schreuder, mej. C. Tilanus, allen Elspeet; F. C. baron van Aerssen Beijeren van Voshol, mevr. E. Josephus Jitta-Alsberg, beiden 's-Gravenhage; Jhr A. van Humalda van Eysinga, Laren; Jkvr. A. A. van Eysinga, Leeuwarden; Jhr Prof. Mr W. J. M. van Eysinga, mevr. C. van Eysinga-Hogendorp, het Leids Universiteitsfonds, allen Leiden; Jhr Mr T. A. J. W. Schorer, Middelburg; mevr. Dr M. Nijland-Verwey, Santpoort; mej. R. Pierson, Scheveningen; Jhr C. van Eysinga, St Nicolaasga; H.M. Koningin Juliana, Soestdijk; P. C. Molhuysen, Tienhoven; Jkvr. Dr C. H. de Jonge, Jhr Mr J. C. Schorer, beiden Utrecht; mevr. A. E. van Beuningen-Eschauzier, Vierhouten; mej. L. van Hoogstraten, Voorburg; mevr. H. Beelaerts van Blokland-Schorer, mevr. C. Snouck Hurgronje-Oort, beiden Wassenaar; mevr. Huber-Esscher, Zollikon; mej. G. Esscher, Zürich. Uit bezit van het museum was hieraan een enkel borduurwerk: Inv. 7003, Blauwgroen geborduurd zijden vleugelkleed met bloemranken, 1932, toegevoegd.

Van 27 October tot 25 November, tentoonstelling „Poppen uit de Lappenmand": een collectie poppen en enkele marionetten van een honderdtal leerlingen van Utrechtse onderwijsinstellingen, die zolang in het museum is gebleven tot haar doorzending naar Rotterdam, waar zij is tentoongesteld van 19 Januari tot 2 Maart 1952 in het gebouw der Vereniging „Het Reizend Museum voor Ouders en Opvoeders".

Van 14 December 1951—(4 Februari 1952), tentoonstelling „Kunstenaars en Kerstmis": een collectie schilderijen, miniaturen, beeldhouwwerk en ivoren van het Aartsbisschoppelijk Museum te Utrecht, en een verzameling terracotta beelden en requisieten door Charles Hammes, van de kunstenaar zelf te Hees (dit alles eerst in 1952 teruggegeven), welke hier gecombineerd waren met eigen bezit van het Centraal Museum.

Bewaargeving: Het aantal bewaargevingen, dat aan het einde van 1950 nog negen bedroeg, is in het afgelopen jaar met een verminderd, ten gevolge van terugneming door Jhr G. F. van Tets van Goidschalxoord te Doorn van diens, 28 geschilderde familieportretten omvattende, bewaargeving. Het aantal bewaargevingen bedraagt acht.

De kunsthistorische handbibliotheek werd met de volgende aanwinsten verrijkt, afgezien van het gebruikelijk aantal overdrukken, jaarverslagen en catalogi van elders gehouden tentoonstellingen en veilingen.

A. *Door schenking:* Harry van Tussenbroek, „Poppen en Marionetten", 1950, van de schrijver; Unitas Studiosorum Rheno-Traiectina, Jaarboek 1951, van de Senaat van U.S.R.; Dr F. S. Sixma van Heemstra, „De klederdracht van Hindelopen", uitgave der Hidde Nyland-Stichting aldaar, Hindelopen 1950, van de schrijver; Dr W. Roukens, „Dialectologie en Volkskunde", overdruk uit het Album Grootaers, Leuven 1950, van de schrijver; Mededelingen van het Nederlands

Historisch Instituut te Rome, 3de reeks dl VI, 's-Gravenhage 1950, van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aldaar; Dr H. Gerson, „De schoonheid van ons land, Van Geertgen tot Frans Hals", Amsterdam 1950, van de Uitgeverij „Contact" aldaar; Ch. H. van Aken-Prof. Dr W. A. Kernkamp-Mr J. W. C. van Campen-D. A. Boon-Clare Lennart, „Gemeente Utrecht, Burgerrecht is Burgerplicht", uitgaaf van het gemeentebestuur, Utrecht 1951, van het gemeentebestuur; Dr G. Knuttel Wzn, „De letter als kunstwerk", Amsterdam 1951, uitgaaf ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan der N.V. Lettergieterij „Amsterdam", voorheen Van Tetterode, van de firma; Carl Herumarck, „Svensktsilver", Idem, „Svensk keramik", beide Stockholm 1951, van Nationalmuseet te Stockholm; „Vijf jaar culturele samenwerking tussen Nederland en België, 1946—1951", uitgaaf der Gemengde Technische Commissie voor het Nederlands-Belgisch Cultureel Accoord, 1951, van het Ministerie voor Openbaar Onderwijs te Brussel en het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage; Jaarboek 1950 van het Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum te Trondheim, van het museum.

B. *Door aankoop:* W. B. Honey, „French Porcelain of the 18th Century", Londen 1950; „Unesco Répertoire international des archives photographiques d'oeuvres d'art", uitg. Dunod, Parijs 1950; Wilfred Buckler, „D. Wolf and the Glasses He Engraved", Londen z. j. (1ste uitg. 1935); Veilingcatalogus „Meesterwerken uit vier eeuwen" der firma Mensing en Zn, Amsterdam 1938; Dr Anne Berendsen, „Het Meubel, van Gothiek tot Biedermeier", 3de druk Utrecht 1949, Idem, „Het Nederlandse interieur", Utrecht 1950; James Laver, „Het costuum, een geschiedenis van de Mode", 36 monographieën, Amsterdam-Antwerpen 1950/51; W. Kuyper, „De kunst van het wonen", Bussum 1950; Ruth Klein, „Lexikon der Mode", Baden-Baden 1950; „Repertorium van boekwerken betreffende Nederlandse Monumenten van Geschiedenis en Kunst, verschenen tot 1940" dl I, uitg. van de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond, 's-Gra-

venhage 1950; Prof. Willem van der Pluym, „Het Nederlandse Binnenhuis en zijn meubels, 1750—1800" dl III, Amsterdam 1951; Adresboek 1951 ten behoeve van de overheidsadministratie, uitg. der Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 's-Gravenhage 1951; Prof. Dr A. E. van Giffen, „Inheemse en Romeinse terpen", Groningen 1951; C. J. Hudig, „Zilver van de Nederlandse edelsmid", Heemschutserie nr 72, Amsterdam 1951; Soame Jewyns, „Later Chinese Porcelain (The Ching Dynasty 1644—1912)", Londen 1951; Phyllis Cunnington en C. Willet, „The History of Underclothes", Londen 1951; Maria Penkala, „European Pottery", Hengelo 1951; Jaarboek V (1951) van het Centraal Bureau voor Genealogie, 's-Gravenhage 1951; Jaarboekje van de Vereniging Oud-Utrecht 1951; E. Benezit, Dictionnaire des Peintres, Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs" dl IV, Parijs 1951.

Abonnementen: Oud-Holland (waarin opgenomen de Historische Mededelingen van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te 's-Gravenhage); Kroniek voor Kunst en Kultuur; Ensemble; Ambacht; Maandblad voor beeldende kunsten (in de loop van het jaar opgeheven); Bulletin van de Nederlandse Oudheidkundige Bond (waarin opgenomen het Nieuwsbulletin van „De Museumdag"); Pallas, International Art and Archaeology News Bulletin; The Art Bulletin; College Art Journal; Zeitschrift für Kunstgeschichte; Museum; Maandblad van „Oud-Utrecht"; Mededelingen van het Centraal Bureau voor Genealogie te 's-Gravenhage; Die Weltkunst; Bibliography of the Netherlands Institute for Art History; terwijl regelmatig werden ontvangen: Bulletin of the Museum of Fine Arts te Boston; Worcester Art Museum News Bulletin and Calendar; Bulletin of the Associates in Fine Arts at Yale University; Bulletin van Museum Boijmans te Rotterdam; Boletin del Museo Nacional de Arte Decorativo te Buenos Aires; Dansk Kunsthaandvaerk; Vaken Studieblad De Schilder.

Bezoek.

Het aantal bezoekers van het museum en de tentoonstellingen bedroeg in 1951: 35.394 (v.j. 23.206).

Museum: 4.111 (v.j. 3.934) bezoekers van *f* 0,20; 1.846 (v.j. 920) van *f* 0,10; 7.344 (v.j. 7.210) kosteloos; 3.549 (v.j. 969) met schoolkaarten; 46 (v.j. 10) met jaarkaarten; 18 (v.j. 19) met jeugdverenigingskaarten. Het aantal uitgereikte schoolkaarten bedroeg 2.716 (v.j. 884); jaarkaarten 12 (v.j. 5); jeugdverenigingskaarten — (v.j. 53); aan 3 personen (v.j. 1) werd een doorlopend toegangsbewijs verstrekt met vergunning tot tekenen en copiëren.

Tentoonstellingen: „Kersttentoonstelling van oude prenten en tekeningen uit de Utrechtse School 1600—1800", 10 December 1950—31 Januari 1951: totaal aantal bezoekers 866; in 1951: 607, waarvan 203 van *f* 0,35; 241 van *f* 0,20; 163 gratis.

„Reisindrukken van Nederlandse Schilders te gast in Frankrijk", 10 Februari—12 Maart: totaal aantal bezoekers 1.552, waarvan 545 van *f* 0,35; 619 van *f* 0,20; 47 van *f* 0,10; 341 gratis.

„Britse en Nederlandse Vrouwen exposeren", 10 Mei—3 Juni: totaal aantal bezoekers 731, waarvan 187 van *f* 0,35; 361 van *f* 0,20; 26 van *f* 0,10; 157 gratis.

„Poppen en Marionetten door Harry van Tussenbroek", 16 Juni—18 Juli: totaal aantal bezoekers 5.238, waarvan 2.192 van *f* 0,50; 1.777 van *f* 0,35; 1.045 van *f* 0,25; 168 van *f* 0,20; 9 van *f* 0,10; 47 gratis.

„Schilders ter zee", 28 Juli—19 Augustus: totaal aantal bezoekers 1.455, waarvan 761 van *f* 0,35; 585 van *f* 0,20; 109 gratis.

„Kunstnaaldwerk door Jkvr. Ima van Eysinga", 25 Augustus—23 September: totaal aantal bezoekers 1.896, waarvan 853 van *f* 0,35; 794 van *f* 0,20; 249 gratis.

„Poppen uit de Lappenmand" door Utrechtse scholieren, 27 October—25 November: totaal aantal bezoekers 5.169, waarvan 2.948 van *f* 0,25; 180 van *f* 0,20; 663 van *f* 0,10; 1.378 gratis.

„Kunstenaars en Kerstmis", 14 December 1951 — (4 Februari 1952): totaal aantal bezoekers 3.307; in 1951: 1.832, waarvan 353 van *f* 0,40; 664 van *f* 0,25; 90 van *f* 0,20; 69 van *f* 0,10; 656 gratis.

Verkoop museum-uitgaven.

Van de catalogus van het Historisch Museum der Stad Utrecht werden verkocht 27 (v.j. 8 exemplaren); van de Wegwijzer door het Centraal Museum in het Nederlands 591 (v.j. 550); van de Wegwijzer door het Centraal Museum in de Franse taal 79 (v.j. 54); van de gids en catalogus „De Costuumverzameling in het Centraal Museum" 22 (v.j. 39); van het bijbehorend mapje 26 (v.j. 26); van de catalogus der Kersttentoonstelling „Oude prenten en tekeningen uit de Utrechtse School 1600—1800" totaal 272, in 1951: 181; van de catalogus der tentoonstelling „Britse en Nederlandse Vrouwen exposeren" 244; van het boekje met reproducties van „Poppen en Marionetten" door Harry van Tussenbroek 243; van de catalogus der tentoonstelling „Schilders ter zee" 404; van de tentoonstelling „Kunstnaaldwerk door Jkvr. Ima van Eysinga" 527; van de tentoonstelling „Poppen uit de Lappenmand" 335; van de tentoonstelling „Kunstenaars en Kerstmis" totaal 330, in 1951: 177; van de catalogus der Willibrordtentoonstelling, 1939, 2; van de catalogus der tentoonstelling „Mens en dier in de primitieve kunst van twee Oceanen", 1950, 4; van de tentoonstelling „Romeins Nederland", 1948, 1; van de tentoonstelling „Utrecht's Kunst in Opkomst en Bloei", 1948, 1.

Ten slotte werden verkocht: fotobriefkaarten 935 (v.j. 558); series fotobriefkaarten 6 (v.j. 18); 226 (v.j. 199) foto's van *f* 1,50; 81 (v.j. 72) foto's van *f* 1,—; 1 (v.j. 1) foto van *f* 0,75; 6 (v.j. 5) foto's van *f* 0,50; op bestelling werden gemaakt: 7 (v.j. 10) opnamen à *f* 5,—; 11 (v.j. 29) opnamen à *f* 4,—; 3 (v.j. —) à *f* 2,50; zomede diverse foto's ter waarde van *f* 24,75 (v.j. *f* 75,—).

Foto's van tentoonstellingen:

Kersttentoonstelling „Oude Prenten en Tekeningen uit de Utrechtse School 1600—1800": totaal 10 foto's van *f* 1,50; 20 foto's van

ƒ 1,—; 1 foto van ƒ 0,50; in 1951: 8 foto's van ƒ 1,50; 13 foto's van ƒ 1,—; 1 foto van ƒ 0,50; Willibrord-tentoonstelling 1939: 15 fotobriefkaarten.

Voorts werd ontvangen bij verkoop in de hal aan procenten van verkochte boeken, kleurenfoto's e.d., betrekking hebbende op kunstschatten in het Centraal Museum, ten bate van het museumfonds ƒ 38,93 (v.j. ƒ 28,95).

26 Mei 1952.

De Directrice van het Centraal Museum,

M. ELISABETH HOUTZAGER.